

■ POSITION PAPER

DATUM: 13 april 2022

ONDERWERP: Pensioenopbouw voor iedereen: pensioenbewustzijn, financieel geletterdheid en nabestaandenpensioen, onderdeel: *nabestaandenpensioen*

De Pensioenfederatie bepleit:

1. Meer duidelijkheid over het Overgangsrecht Nabestaandenpensioen (artikel 220g, lid 3);
2. Verdere aanscherping van het uniform partnerbegrip en aandacht voor een uniform wezenbegrip;
3. Adequate gegevensuitwisseling met het UWV voor een goede uitvoering van de uitloopdekkingen en de keuzemogelijkheid om de risicodekking vrijwillig te continueren;
4. Afschaffing totstandkoming bijzonder partnerpensioen.

Algemeen

De Pensioenfederatie verwelkomt de hervorming van het pensioenstelsel voorgesteld in de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Inmiddels is het nabestaandenpensioen, ondanks een wat ander voortraject, geïntegreerd in de Wtp. Dit is goed, want de pensioenherzieningen moeten integraal worden gezien en het nabestaandenpensioen is een belangrijk onderdeel. De herziening van het nabestaandenpensioen is ingrijpend, vanwege de overgang naar een nabestaandenpensioen dat onafhankelijk is van diensttijd. Dit zorgt zeker in de transitie en de periode kort daarna voor extra uitdagingen. In dit position paper lichten we een aantal aandachtspunten toe:

1. Invaren in combinatie met opgebouwde aanspraken;
2. Uniformering partnerbegrip;
3. Gegevensuitwisseling met het UWV;
4. Bijzonder partnerpensioen.

Wezenlijke aandachtspunten

1. Invaren in combinatie met opgebouwde aanspraken

In artikel 220g van het wetsvoorstel, dat ziet op het overgangsrecht voor het nabestaandenpensioen, wordt in lid 3 gesproken over “de tot het overgangstijdstip opgebouwde aanspraak op partnerpensioen”. De tekst kan suggereren dat een FTK-aanspraak moet blijven bestaan. De Pensioenfederatie

- ziet graag toegelicht dat invaren het standaardpad is, net als bij ouderdomspensioen, en dat de uitkeringen die resulteren na overlijden van de verzekerde variabel kunnen zijn. Dit laatste is afhankelijk van en in lijn met de uitkeringsvorm(en) die het fonds aanbiedt.

Tevens wenst de Pensioenfederatie duidelijkheid over wat deze zinsnede uit lid 3 betekent voor de hoogte van de beoogde uitkering tot het moment van ingang. Het is mogelijk om via risicodekking met een hoge mate van nominale zekerheid een vermogen toe te kennen voor een eerste uitkering conform de nominale aanspraak op het moment van invaren. Een garantie kunnen pensioenfondsen niet waarmaken. Overigens zijn aanspraken ook in het huidige FTK-stelsel niet gegarandeerd, aangezien verlaging als ultimum remedium is toegestaan. Om een hoge mate van zekerheid waar te maken, kan gekozen worden voor een risicomijdend beleggingsbeleid. Het gereserveerde vermogen is in de meeste gevallen voldoende voor een risicodekking conform de nominale aanspraak op het moment van overgang.

Verder vraagt de Pensioenfederatie ruimte om bij fondsen waar bijvoorbeeld meerdere overgangsregelingen inzake nabestaandenpensioen zijn, de opgebouwde aanspraken bij het invaren samen te voegen en te harmoniseren, zoals dat ook kan bij invaren van het ouderdomspensioen.

Invaren en opgebouwde aanspraken

In het kader van het overgangsrecht (artikel 220g, lid 3) ziet de Pensioenfederatie graag toegelicht dat invaren voor het nabestaandenpensioen het standaardpad is en dat de uitkeringen die resulteren na overlijden van de verzekerde veelal variabel zijn. Tevens wenst de Pensioenfederatie duidelijkheid over wat de zinsnede “de tot het overgangstijdstip opgebouwde aanspraak op partnerpensioen” betekent voor de hoogte van de uitkering op het moment van ingang. Verder vraagt de Pensioenfederatie ruimte om bij fondsen waar bijvoorbeeld meerdere overgangsregelingen inzake nabestaandenpensioen zijn, de opgebouwde aanspraken bij het invaren samen te voegen en te harmoniseren, zoals dat ook kan bij invaren van het ouderdomspensioen.

2. Uniformering partnerbegrip

De Pensioenfederatie ziet het uniform partnerbegrip op een aantal punten graag aangescherpt, om het wetsvoorstel beter uitvoerbaar te maken. Een voorbeeld hiervan is het voorstel om de verklaring van de partners dat zij op hetzelfde adres wonen te vervangen door de eis van inschrijving op hetzelfde adres in de Basisregistratie Personen. Dit maakt het voor uitvoerders meetbaar. Een ander voorbeeld is het voorstel om de tekst ‘bijdragen in de kosten van levensonderhoud’ te vervangen door ‘zorg dragen voor elkaar’. Bijdragen in de kosten van levensonderhoud staat namelijk niet in elke notariële samenlevingsovereenkomst, zorg dragen voor elkaar wel. Ook zullen niet in alle gevallen beide partners bijdragen in de kosten van levensonderhoud.

- De Pensioenfederatie vraagt daarnaast aandacht voor de wens van de pensioensector om niet alleen een uniform partnerbegrip te introduceren, maar ook een uniform wezenbegrip. Als gevolg van sociale ontwikkelingen in Nederland zien we steeds meer samengestelde gezinnen en ontstaat er meer onduidelijkheid over wanneer een wezenpensioen tot uitkering moet komen.

Uniformering partnerbegrip

De Pensioenfederatie bepleit verdere aanscherping van het uniform partnerbegrip. De Pensioenfederatie vraagt daarnaast om niet alleen een uniform partnerbegrip te introduceren, maar ook een uniform wezenbegrip.

3. Gegevensuitwisseling met het UWV

De initiatiefnota van de leden Omtzigt en Bruins¹ geeft aan dat in het verleden de gevolgen van veranderingen voor het nabestaandenpensioen altijd onderschat zijn en geleid hebben tot schrijnende gevallen. De Pensioenfederatie steunt dan ook de wens van de wetgever en sociale partners om onbedoeld wegvallen van de risicodekking bij einde dienstverband zoveel mogelijk te voorkomen. Om echter op een correcte wijze uitvoering te kunnen geven aan de voorgestelde uitloopekkingen, is adequate informatie nodig.

Door het aanbieden van de verplichte uitloopekking van drie maanden en de voortzetting van het nabestaandenpensioen tijdens de WW-periode, ontstaat een aantal afhankelijkheden in de informatieverstrekking tussen verschillende betrokken partijen. Enerzijds is dat tussen de nabestaande en de pensioenuitvoerder om na te gaan of er sprake was van een WW-uitkering. Anderzijds is dat tussen het UWV en de pensioenuitvoerder, om na te gaan wanneer de WW-uitkering is gestart en geëindigd. Wanneer de WW-uitkering eindigt, is niet alleen relevant voor het beëindigen van de dekking, maar ook om de deelnemer de mogelijkheid te bieden de risicodekking te verlengen. Het snel en juist verlopen van de gegevensaanlevering is een absolute voorwaarde voor een goede uitvoering en het bieden van handelingsperspectief aan de deelnemer. Is hier geen sprake van, dan zal dit tot nieuwe schrijnende gevallen kunnen leiden, doordat enkel een piepsysteem (uitkering na verzoek van nabestaande) kan worden gehanteerd.

Verder merken wij op dat bij fondsen met veel flexibele, wisselende en kortdurende dienstverbanden (zoals de uitzendbranche en de horeca) de uitloopekkingen in de uitvoering tot grote complicaties leiden en deze niet per se in het belang zijn van de deelnemer.

Gegevensuitwisseling met het UWV

De Pensioenfederatie bepleit adequate gegevensuitwisseling met het UWV. Het snel en juist verlopen van de gegevensaanlevering is een absolute voorwaarde voor een goede uitvoering van de uitloopekkingen en de keuzemogelijkheid om de risicodekking vrijwillig te continueren.

¹ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2018Z14109&did=2018D39704>

■ 4. Bijzonder partnerpensioen

Een bijzonder partnerpensioen wekt verwachtingen die niet waargemaakt kunnen worden, omdat het op een onlogisch moment (als de verzekerde overlijdt na pensioeningang) tot uitkering komt en bovendien veelal gering van omvang is:

- in het huidige stelsel, biedt het bijzonder partnerpensioen bescherming bij het wegvallen van partneralimentatie door overlijden voor pensioeningang. In het nieuwe stelsel, waarbij wordt overgestapt naar partnerpensioen op risicobasis, vervalt de dekking bij scheiding en dus is er geen recht op bijzonder partnerpensioen bij overlijden voor pensioeningang ter vervanging van alimentatie. Overigens is de looptijd van partneralimentatie vanaf 2020 beperkt, in veel gevallen tot een duur van maximaal vijf jaar. De kans dat het bijzonder partnerpensioen tot uitkering komt in die periode is klein en een levenslange lage uitkering is hiervoor geen passend alternatief;
- ook het wegvallen van een verevend ouderdomspensioen door overlijden van de deelnemer wordt in het huidige stelsel opgevangen door een bijzonder partnerpensioen. Na invoering van de Wet pensioenverdeling bij scheiding (Wps) wordt het verdeelde ouderdomspensioen geconverteerd tot een eigen aanspraak. Er is dus geen verevend ouderdomspensioen dat kan wegvallen en vervangen moet worden door een bijzonder partnerpensioen;
- als het bijzonder partnerpensioen bij overlijden na pensioeningang al tot uitkering komt, dan is dit meestal in de laatste jaren van het leven van de ex-partner. Dit is geen logisch moment. Bovendien wordt het bijzonder partnerpensioen veel kleiner, want de ex-partner krijgt na invoering van de Wps nog maar de helft van het partnerpensioen en alleen over de huwelijkse periode.

De Pensioenfederatie bepleit daarom afschaffing van totstandkoming van het bijzonder partnerpensioen door:

- afschaffing van de mogelijkheid voor gehuwden om bij scheiding het verdeelde partnerpensioen buiten de conversie te houden, zodat een bijzonder partnerpensioen resulteert (Wtp);
- de mogelijkheid voor ongehuwd samenwonenden om ouderdomspensioen en partnerpensioen over de periode van samenwonen te verdelen, in navolging van gehuwden in de Wps. De verdeling moet binnen zes maanden na beëindiging van het ongehuwd samenwonen worden gemeld. Deze keuzemogelijkheid vervangt de standaardtoekenning van een bijzonder partnerpensioen na samenwonen (Wps of Wtp); en
- maatregelen om te voorkomen dat een bijzonder partnerpensioen onder de afkoopgrens ontstaat, mocht het bijzonder partnerpensioen niet volledig vervallen. We prefereren de optie dat het vermogen bij de deelnemer blijft (Wps).

Bijzonder partnerpensioen

Een bijzonder partnerpensioen is in het nieuwe stelsel weinig zinvol, omdat het op een onlogisch moment tot uitkering komt en bovendien veelal gering van omvang is. De Pensioenfederatie bepleit andere regels voor pensioenverdeling bij einde huwelijk of samenwonen, zodat geen nieuwe bijzondere partnerpensioenen ontstaan.